MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Mitään kunnollista keskustelua kuntien tehtävistä ei ole käyty siitä lähtökohdasta, mitä kansalaiset tarvitsevat ja mitä he eivät tarvitse.

PÄÄKIRJOITUSTOIMITTAJA TEIJA SUTINEN HELSINGIN SANOMISSA

Talouden kohtalo ratkeaa yrityksissä

Suomessa vietettiin perjantaina Yrittäjän päivää. Helsingissä pidetyssä pääjuhlassa korostui nyt maaseudun yrittäjyys, sillä tänä vuonna päivän järjestelyvastuu oli MTK:lla.

Yrittäjän päivä on osa yrittäjäjärjestöjen yhteistyötä. Päivän tarkoitus on paitsi yrittäjien oman työn arvostaminen, myös muistuttaa, kuinka keskeinen merkitys yrittäjyydellä on koko kansakunnan hyvinvointiin.

On oikeastaan erikoista, että Yrittäjän päivää on vietetty vasta vuodesta 1997 alkaen. Lippu olisi ollut syytä nostaa salkoon paljon aiemminkin. Kenties nousu 1990-luvun lamasta auttoi huomaamaan päivän tarpeen.

Suomi on jälleen tilanteessa, jossa se kipeästi tarvitsee yrittäjiään. Talous sakkaa pahasti, eivätkä tuoreimmat ennusteet lupaa tilanteeseen nopeaa helpotusta.

Maan talous, työpaikat sekä verot ja niillä kustannettavat julkiset palvelut riippuvat viime kädessä yritysten menestyksestä. Yritysten ratkaisut taas riippuvat pitkälti niistä pelisäännöistä ja siitä toimintaympäristöstä, jonka yhteiskunta niille asettaa.

Tällä hetkellä säännöt ja ympäristö eivät näytä houkuttavan yrityksiä kasvuun ja investointeihin. Onneksi poikkeuksiakin on, mutta 2000-luvulla tuotannon ja työpaikkojen päävirta on kulkenut Suomesta pois.

Syitä on tietysti heikossa kansainvälisessä taloussuhdanteessa ja esimerkiksi vientiyritysten kannalta turhan vahvassa eurossa. Ulkoisista syistä riippumatta Suomen on kuitenkin itse ongelmansa ratkaistava.

Suomessa on totuttu ajattelemaan, että tasa-arvoinen koulujärjestelmä ja laadukkaat hyvinvointipalvelut ovat pienelle kansalle kilpailuetu. Siksi niitä on haluttu kehittää sitä mukaa kun vain varaa on ollut. Se on myös taannut maamme menestyksen.

Jos nykyiseen taloustilanteeseen ei löydetä pian ratkaisua, uhkana on hyvinvointiyhteiskunnan asteittainen alasajo. Yhteiskunta ei voi tarjota koulutusta tai palveluja, ellei sillä ole tarvittavaa rahoitusta.

Politiikan näkökulmasta ongelmaa on korostanut talouden ja omistamisen kansainvälistyminen. Isänmaaton raha hakeutuu sinne, missä se tuo omistajalleen parhaan tuoton. Yrityksiä ja investointeja on yritetty houkutella verokilpailulla.

Sen seurauksena suomalainen omistajuus ja kotimaiset yritykset ovat jääneet liian pienelle huomiolle. Verotus ja muut rasitteet kohdistuvat elinkeinoihin, jotka eivät pääse rasitteita pakenemaan. Hyviä esimerkkejä ovat maa- ja metsätalous.

Yrittäjäksi ryhtyminen vaatii aina suurta rohkeutta. Investoinnit tuotantoon ja työpaikkoihin sitovat yrittäjää jopa vuosikymmeniksi.

Suomi tarvitsee yrittäjiään. Leipomo Eilamari Yläneellä myy erikoistuotteitaan koko maahan.

Rohkeutta tarvitaan nyt myös päättäjiltä. Pienillä säätötoimilla ja kestävyyslaskelmien rukkaamisella, joita viime vuosina on harrastettu, talouden suuntaa tuskin muutetaan.

MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila vaati perjantaina hallitukselta pikaisesti yrittäjyys- ja kasvuohjelmaa – selkeää linjanvetoa yrittäjyyden edellytysten vahvistamisesta koko Suomessa. Marttila odottaa myös napakkaa toimenpideohjelmaa linjauksen toteuttamiseksi.

Yksi keskeinen ja vieläpä hyvin edullinen keino on normiviidakon purkaminen. Pikkutarkka sääntely estää uusien yritysten syntyä ja kasvua kaikilla toimialoilla.

Lisäksi hallituksen pitäisi alkaa nähdä Suomi kokonaisena. Laajan biotalouden lupaama tuotanto ja uudet työpaikat jäävät syntymättä, ellei biotalousstrategiaa ryhdytä tosimielessä toteuttamaan.

Yrittäjän päivä oli samalla YK:n perheviljelmien vuoden päätapahtuma Suomessa.”Ruokimme maailman, hoidamme maata” -iskulause on epävarmaksi muuttuvassa maailmassa hyvin ajankohtainen.

Maaseutu on yrittäjien valtakuntaa. Sen tuotannon ja kasvun potentiaalia Suomella ei ole varaa jättää käyttämättä.

Yrittäminen vaatii rohkeutta, sitä tarvitaan nyt myös päättäjiltä.

EU-tilat eivät voita

EU ja Yhdysvallat jatkavat yhä vapaakauppasopimukseen tähtääviä neuvottelujaan. Sopimus alentaisi tulleja ja helpottaisi vientikauppaan liittyvää byrokratiaa, mikä hyödyttäisi etenkin EU-maiden teollisuus- ja palveluyrityksiä.

Sen sijaan eurooppalainen maatalous ei tuoreen tutkimuksen mukaan olisi sopimuksen suuria voittajia.

EU-parlamentin maatalousvaliokunnan teettämästä tutkimuksesta käy ilmi, että vapaakauppasopimus kasvattaisi EU:n maatalousvientiä Yhdysvaltoihin 60 prosenttia, mutta USA:n tuonti Eurooppaan kasvaisi 120 prosenttia. (MT 5.9.)

Sopimus näkyisi myös viljelijöiden kukkarossa. EU:n maataloustulo putoaisi vuoteen 2025 mennessä keskimäärin 0,5 prosenttia, kun Yhdysvalloissa maataloustulo kasvaisi 0,4 prosenttia.

Vaikka eurooppalainen maatalous ei lukeutuisi vapaakaupan voittajiin, tutkijat uskovat kuluttajien hyötyvän, koska ruoka USA:ssa on EU-maita halvempaa.

Edullisempaa ruokalaskua odottavan kannattaa kuitenkin muistaa, että tuotantotavat eroavat melkoisesti Atlantin eri puolilla. Neuvotteluissa on luvassa vielä kova vääntö esimerkiksi amerikkalaisen hormonilihan tuonnin sallimisesta tai kloorikäsitellyistä lihatuotteista.

Eurooppa uskoo lainsäädäntöön, kun Yhdysvalloissa painotetaan vapaita markkinoita ja kuluttajan valinnanvapautta tuotantotapojen suhteen. Aito valinnanvapaus edellyttää kuitenkin oikeaa tietoa vaihtoehdoista.

Vaikka ruoka on vain osa vapaakauppasopimusta, ruokaturvaan liittyvissä asioissa ei ole syytä antaa periksi. Jokaisen kansakunnan velvollisuutena on taata ruuan turvallisuus sekä edellytykset sen tuotantoon.

VIERASYLIÖ

Neandertalinihmisen menestys ja tuho

Nykyihmisen perimä selvitettiin vuonna 2001, neandertalinihmisen vuonna 2010. Seuraava julkistamiskynnyksen ylitys oli kovin toisenlainen tiedeuutinen. Oli päästy tutkimaan eurooppalaisen ihmisen ulostetta 50 000 vuoden takaa. Kakkakasa oli pökäisty Espanjan Alicanten läheisyydessä nuotiopaikan päälle.

Kuinka voimme tietää, mikä ihmislaji oli pyöräyttänyt Espanjan kakkakasan? Uskomme ensinnäkin, että kakan ikä oli amerikkalaisessa MIT huippuyliopistossa oikein määritetty. Toiseksi meidän tulee selvittää mitkä ihmislajit tulevat ylipäätään kysymykseen.

Neandertalinihminen ilmestyi Eurooppaan 250 000 vuotta sitten, oli heidelberginihmisen peruja tai sitten ei. Nykymediaa kiinnostavaa uutisoitavaa alkoi tulla 200 000 vuotta myöhemmin. Afrikkaan 195 000 vuotta sitten ilmestynyt nykyihminen oli silloin saavuttanut vasta Lähi-idän.

Ajanjaksona 32 000–28 000 vuotta sitten Euroopassa eli yhtä aikaa kaksi ihmislajia, nykyihminen ja neandertalinihminen.

Neandertalilainen oli sinnitellyt jääkausien ja niiden välisen interglasiaalikauden yli Euraasiassa. Lajin pääjoukot eivät kuitenkaan syystä tai toisesta kestäneet rinnakkaiselon kautta 4 000 vuotta kauempaa vaan menehtyivät viimeisen jäätiköitymisen aikana. Suomessa jääkautta kesti vielä aikaan 11 500 vuotta sitten.

Vanha sukulainen oli kaikkiruokainen

Viimeiset neandertalinihmiset kuolivat Pyreneitten niemimaan eteläkärjessä Gibraltarin alueella 24 000 vuotta sitten. Näin tuli haarukoitua, että kiinnostuksemme kohteena olevan kakkakasan oli tuottanut neandertalinihminen.

Joillekin lajitovereillemme näyttää olleen kova paikka hyväksyä, että neandertalilaisen aivojen tilavuus (1462 cm³) oli suurempi kuin meikäläisten. Huippututkijat rauhoittelivat sillä, ettei aivojen tilavuus selitä kaikkea älykkyydestä.

Avainkysymys näyttää kuitenkin olleen se, oliko neandertalilainen anatomisesti ja ravintofysiologisesti kaikkiruokainen? Ihmisapinoihin lukeutuva simpanssi syö sekä kasvi- että eläinravintoa, nykyihminen tekee samoin, kumpikin metsästää aktiivisesti riistaa.

Oletus tältä pohjalta on, että neandertalilainen oli nykyihmisen tavoin kaikkiruokainen, sen ei ainakaan ajatuksellisesti olisi pitänyt heikentää pärjäämistä. Alicanten kakkakasa vahvisti, että syöjän ruoansulatus oli kohdellut kasviravintoa fysiologisesti asiaan kuuluvasti.

Luolamies rakensi ja metsästi porukalla

Media on ihastunut luoliin ja luolamiehiin. Neandertalilaiset tilaisuuden tarjoutuessa käyttivät luolia suojanaan. He osasivat myös rakentaa majoja ja valmistaa työkaluja (veitsiä, poria ja talttoja). Välineet kielivät kehittyneestä tilan- ja resurssienkäyttöjärjestelmästä. Tila on ravinnonhankinta-alue, jota joko puolustettiin lajitovereita vastaan tai sitten ei.

Kuinka voimme tietää, mikä ihmislaji oli pyöräyttänyt Espanjan 50 000 vuotta vanhan kakkakasan?

Neandertalilaiset asuttivat Euraasian lehtimetsävyöhykkeessä metsän näköisiä metsiä. Lajin levinneisyysalue sattui päällekkäin villisian levinneisyyden kanssa. Sattumaa vai peräti kohtalonyhteyttä? Kumpikin laji oli kaikkiruokainen ja ravinnossa oli samoja kohteita, kuten mukulat, pähkinät, marjat, hedelmät ja sienet. Kummallekin kelpasi myös liha.

Neandertalilaiset söivät villisikoja, jotka jalostivat syöjilleen madoista, kotiloista, pikkujyrsijöistä ja muusta niiden kaltaisesta eläinmateriaalista kompaktia lihaa ja sisäelimiä syötäväksi. Oheisantiin sisältyivät suolinkaiset ja muut loiset. Trikiini saattoi olla jopa kohtalokas syöjälleen. Kaikesta huolimatta professori Björn Kurténin mukaan neandertalilaiset elivät suhteellisen hyväkuntoisina jopa yli 50-vuotiaiksi.

Neandertalilaisten sanotaan haudanneen vainajansa. Villisioilla on tapana käsitellä haaskoja, miksei myös ihmisruumiita. Tietoisuus tästä kannusti varmaan hautaamaan omaiset kunnolla.

Ravintoketju määräsi asuntokaavan

Villisiassa on paljon syötävää, emakko painaa 100, karju 300 kiloa. Oli siis viisasta koota yhteisöstä tuttu porukka sikajahtiin ja jakaa saalis suuremman lajitoverijoukon kanssa. Kasviruoan jätteet houkuttelivat villisiat kulloisenkin asentopaikan tuntumaan ja syödyn villisika-aterian jätteet ruokailupaikan tuntumaan sudet.

Sudet tulivat siinä sivussa kaatopaikkavierailijoina otetuiksi kotieläimiksi, jotka pitivät vastaisuudessa yllä hygieniatasoa. Rinnakkaiselon aikana nykyihmislajin edustajat saivat ensimmäisen kotieläimen, koiran, ja uudennäköisen parittelukumppanin. Todisteet jälkimmäisestä jäivät nykyihmisen perimään.

Neandertalilaiset osasivat majojen rakentamisen. Ei ole vaikea kuvitella, kuinka metsästysmajat sijoitetaan saalistusalueen, reviirin, eri osiin. Susilauma merkitsi reviirinsä hajuposteilla, neandertalilaisyhteisö metsästysmajoilla.

Kävelymatkat majalta toiselle pitivät reviirinhaltijat tietoisina luonnon fenologiasta, odotettavissa olevista luonnonkasvien sadoista ja riistakantojen runsaudenvaihteluista. Joku voisi pitää tätä saalistuskiertona.

Yllättikö ilmasto neandertalilaisen?

Vaikuttaa toimivalta, mutta kuitenkin neandertalinihmiselle kävi huonosti. Historiantutkijat ovat pitäneet lajin tilan- ja resurssienkäyttöjärjestelmän joustamattomuutta ongelmana. Se heikko kohta siinä onkin, mutta vaihtoehdoksi tyrkytettyä hirvieläinten vuodenaikaisvaellusmallia ei ollut tarjolla lehtimetsävyöhykkeen vuoristoisessa maastossa.

Neandertalinihminen kömpelörakenteisena ei halunnut myöskään mennä tasaisempien alueiden mammuttiaroille.

Luonnontarjonta houkutteli neandertalinihmisen valitsemaan villisikakulttuurin. Hänelle nykytieteen jälkikäteinen päättely ei ollut relevanttia. Ilmastonmuutos oli yllätys sen kokeneille sukupolville. Ratkaisu oli siirtyminen kasvillisuusvyöhykkeen mukana, ei jättäytyminen tundran ja havumetsävyöhykkeen asuttajaksi.

Mikä sitten sorti menestyjät? Katoaminenhan tapahtui ennen ns. megafaunan, esimerkiksi mammuttien suurta sukupuuttoa. Syy saattoi olla vain jokin laaja-alainen vaikuttaja, kuten ilmasto, jonka tässä tapauksessa täytyi hyvin nopeasti sekä viileta että kuivua.

Ilmastohistoria on pystynyt ajoittamaan myös ”pienoisjääkausia”, ilmaston lyhytkestoisia viilentymisiä ja takaisin yleisjaksollisuuteen palautumisia.

ERKKI PULLIAINEN
Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

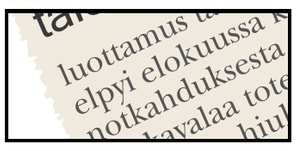

Kansainvälisyys on rikkaus

Karjalainen kirjoittaa siitä, miten maahanmuuttajat ovat koko maakunnan rikkaus. Lieksassa ulkomaalaisia asuu suhteellisesti eniten Itä-Suomen paikkakunnista. Pääkirjoituksessa todetaan, että suuri osa Itä-Suomen maahanmuuttajista on venäläisiä, joiden osaamista pitäisi hyödyntää kansainvälisen kaupan kehittämisessä. *”Kansainvälisyys on suuri rikkaus ja voimavara. Maahanmuuttajat on sitä muutenkin kuin ennustettua työvoimavajetta paikkaavana reservinä. Maahanmuutto rikastuttaa suomalaista, myös pohjoiskarjalaista kulttuuria.”*

”Tulipa maahanmuuttaja mistä tahansa, on työnteko avain kotoutumiseen, kantaväestöön sulautumiseen ja pysyvämpään jäämiseen paikkakunnalle.”

Pääkirjoituksessa muistutetaan, että siksi tarvitaan myös koulutuspalveluita heille.

Näytön paikkoja

”Kaivosten kotimaiset vastustajat näyttävät saaneet tuekseen myös brittimedian”, kirjoittaa **Lapin Kansa** viitaten **The Guardianin** kirjoitukseen. Siinä taas sanottiin kaivosteollisuuden uhkaavan Pohjois-Euroopan viimeisiä erämaita. *”Pelkän faktatiedon levittäminen ei välttämättä riitä. Tarvitaan myös nöyryyttä myöntää mahdolliset virheet ja halua korjata ne”, vastaa Lapin Kansa ja pitää ajankohtaa näytön paikkana Suomelle.*

”Lappi tarvitsee jatkossakin kaivosteollisuutta, muttei kaivosteollisuutta, joka aiheuttaa lopullisia vaurioita pohjoisen luonnolle ja muille elinkeinoille.” Toinen, jolla on näytön paikkansa heti nyt, on Metsähallituksen ylijohtajaksi valittu Esa Härmälä Lapin Kansan mukaan. *”Aika näyttää, onko Härmälä Lapin kannalta parempi vaihtoehto metsäpomoksi kuin Ojala, joka ajoi ankarasti lakia, jonka epäiltiin yleisesti siirtävän pohjoisen valtionmetsiä koskevaa päätäntävaltaa pois Lapista.”*

”Taitavana lobbarina tunnetulla Härmälällä onkin edessään näytön paikka. Hänen on saatava poliitikot ymmärtämään se, ettei nykymenossa ole mitään tolkkua.”

KOLUMNI: TUULIKKI VIILO

Ongelmapuurossa mittakaava katoaa

Meiltä voi puuttua laman kolkutellessa moniakin asioita, mutta haasteista ei ole pulaa.

On kasvava ruokahävikki, kalakato merissä, ravinnekuormitus, työttömyyskriisi, uuvuttava byrokratiamylly, ilmastonmuutos, fosforipula, sodan uhka eikä istuvia talvikenkiäkään vain tahdo löytyä!

2010-luvun ongelmat puuroutuvat hämäräksi massaksi: Ihmiselle ei ole luontevaa ajatella ongelmia mittakaavassa, jossa ne nykyään ovat.

Internet tekee tärkeysjärjestyksen hahmottamisesta entistä vaikeampaa.

Lehdessä on pääuutinen ja pienempiä uutisia.

Verkossa on hassu kissa, sen alla Isis-ryhmän teloituksia, ystäväsi varpaat aurinkorannalla ja ohoh, meneekö Suomi Natoon? Ja pitäisiköhän testata, kuinka paljon minulla ja Cheekillä on yhteistä?

Nykyinen mittakaava tekee tiedostavan taviksen arjesta sekavaa. Pitäisi kai auttaa Intian sorrettuja naisia, mutta ensin laitan nuo tapetit.

Nähtäväksi jää, millainen sukupolvi klimppisestä tietopuurosta kömpii. Toivottavasti ei täysin kuuroutunut.

Allekirjoitin vimmastuneena vetoomuksen koiran vapauttamisesta.

tuulikki.viilo@maaseuduntulevaisuus.fi

Yhteiskunta on täynnä turhautunutta energiaa ja tahtoa muuttaa maailmaa paremmaksi.

Kanavat vaikuttamiseen ovat kuitenkin solmussa.

Miksei muutoshalu purkaudu, kun osaamattomat päättäjät hassaavat miljardeja toimimattomiin tietojärjestelmiin?

Tai silloin, kun raaka-ainevarantoja kaupataan surutta ulkomaille? Tai kun ilmastonmuutoksen pysäyttämiseksi vaadittaisiin toimia? Tai kun suuryritykset tahkoavat voittoa polkemalla toisessa maassa työntekijöiden oikeuksia?

Miksi kuohahtaa vasta silloin, kun kuullaan, että sossu kustantaa maahanmuuttajalle lastenvaunut?

Siitäkin huolimatta, että vaunut kustannetaan myös vähävaraisemmille suomalaisperheille.

Siksi, että ongelmien hahmottamisessa mittakaava on hukassa. Ja jos pienen mittakaavan ratkaisuilla saa ääniä, miksei niin olisikin.

Ihmisen kyky hahmottaa mittakaavaa on rajallinen. Huomiokyky terästyy, kun kohteena on yksilö tai pienempi joukko.

Esimerkkinä mainittakoon verkossa ammoin kiertänyt teksti ja kuva koirasta, joka oli köytetty kiinni taidegallerian seinään Nicaraguassa.

Tekstissä kerrottiin koiran olevan itsessään taideteos: sitä näännytettiin kuoliaaksi taiteen nimissä. Kuvassa näkyi säälittävä eläin, jota välinpitämätön yleisö pällisteli.

Allekirjoitin vimmastuneena vetoomuksen koiran vapauttamisesta. Että tällaista voikin tapahtua!

Viikkoa myöhemmin aihe tuli puheeksi erään tutun kanssa. Et kai vain allekirjoittanut sitä, hän kysyi.

Selvisi, että koira oli ollut galleriassa kiinni muutaman tunnin ja se sai myös ruokaa. Tarkkasilmäinen olisi kenties havainnut taiteilijan nimen vetoomuksen allekirjoittaneiden listalla.

Taiteilijan mielestä teos osoitti, kuinka tekopyhiä ihmiset auttamisenhalussaan ovat.

Nicaraguassa katukoiria kuolee jatkuvasti, mutta niiden kohtalo ei kiinnostanut ketään.

Tarvittiin seinään kiinnitetty katukoira, ennen kuin myötätunto heräsi. Lisäksi tuskin kukaan vaivautui selvittämään jutun todenperäisyyttä.

Myönnytykseksi herkkäuskoisuudelleni sanottakoon, etten ollut ainut. Muutama media uutisoi tapauksesta referoiden suoraan kiertokirjettä.

Miksi seinään kiinnitetty koira tuntuu todemmalta kuin ajatus kulkukoirien kärsimyksestä?

Kalifornialaiset tutkijat ovat havainneet, että yksinkertaisempi väite on meistä todenmukaisempi. Mitä vähemmän aivojen täytyy prosessoida väitettä, sitä oikeammalta se vaikuttaa.

Tutkijat esittivät väitteitä kuten ”kilpikonnat ovat kuuroja” ja ”neste lämpömittarissa on magnesiumia” aiheeseen liittyvien kuvien kanssa.

Kun kilpikonnaväite luki kilpikonnan kuvan alla, tutkittavat arvioivat todennäköisemmin väitteen olevan totta.

Visuaalinen ärsyke teki väitteestä helpommin ymmärrettävän, minkä aivot tulkitsivat totuudenmukaisuutena.

Tutkimukset ja arkikokemus osoittavat, että käsityskykymme on rajallinen.

Silti juuri meidän pitäisi ratkaista käsillä olevat ongelmat ja kyetä toimimaan globaaleilla markkinoilla, vaikka ymmärryksen ulottaminen rapakon taakse ei näillä aivoilla tahdo onnistua.

Toivoa sopii, että oman käsityskykynsä rajallisuuden ymmärtämällä sen voi myös ylittää.